

Montecarlo

Peter Terrin

Traducció de Maria Rosich

Raig verd
editorial

Per al meu fill Willem

*Check ignition
And may God's love be with you.
– David Bowie, Space Oddity*

1

El foc encara no és foc. No del tot. Però el combustible d'alt rendiment que s'acaba de vessar del Lotus ja ha deixat de ser líquid. En aquest mateix instant està canviant de forma, una transformació radical acompanyada del que alguns descriurien com un rugit, un clixé, en realitat és el so d'una bèstia gegant que busca oxigen. De moment no és foc, un núvol de calor, incolor, encara invisible sota el sol intens d'aquest dia de primavera excepcionalment càlid a Montecarlo. Un núvol que l'empeny per darrere i alhora l'envolta. La granota, la roba interior i, fins i tot, la brillantina dels cabells són barreres vàlides, ara per ara, capaces de protegir-lo, de salvar-li la pell. En aquest moment existeixen en paral·lel, iguals, la granota i la calor imminent. El foc que encara no és foc.

2

Aquest home es diu Jack Preston.

El seu pare, un home de bona pasta, caigut per la pàtria, li volia posar Adam, però a la seva mare va semblar-li massa refinat, va trobar que no feia per a gent senzilla com ells. Posar-li Adam, va pensar, reclinada sobre els coixins flonjos mentre el fillet acabat de néixer se li agafava al mugró esquerre, tan dolorós, i gemegava dolçament, com si la felicitat l'hagués enxampat per sorpresa després de tant patir, una felicitat tan gran que no cabia bé en aquell cos menut i sobreixia amb vibracions successives de les cordes vocals, posar-li Adam, va pensar, generaria expectatives equivocades, i el predestinaria a una vida arruïnada per les decepcions. Jack. En record del germanet que havia nascut mort i a qui en els darrers mesos havia tingut present en tot moment, i que la nit anterior l'havia visitada com a home adult en un somni i li havia fet una encaixada de mans que no deixava cap dubte sobre la seva identitat.

Adam, va pensar el seu pare onze anys més tard. El pensament va coincidir amb l'impacte d'una bala prop del seu rostre. Ara que estava estirat en aquesta platja estrangera, tocat al pit, el dolor molt enrere, ara que ja no formava part del tumult, la seva por minva-va gradualment. El foc de morter, els crits roncs, els xiulets de les bales, el mar, tot s'esvaïa. En el moment que l'impacte de la bala va fer saltar la sorra i hi va deixar un clotet just al seu camp visual, va arribar el nom d'Adam com un record càlid, un regal inesperat, el fill que el seu fill també era. El plaer silenciós i exclusiu d'un vincle secret, contingut en una sola paraula. Adam. Va xiuxiuejar, va notar que se li bellugaven els llavis, i va morir.

3

El príncep està pletòric. El dia més important de l'any va sobre rodes. Ara que ja s'ha acabat el dinar obligat i que les converses han arribat a un final satisfactori, busca la mà de la seva muller americana. Una dona tan elegant com els seus pares van vaticinar en posar-li el nom.

L'ambient és distès, els presents ja s'han acostumat els uns als altres. Pels grans finestrals del rebedor entra a dojo la llum del sol, reflectit en la distància sobre el mar, d'un blau intens, una lluïssor gairebé audible. Es fixa en un ocell que planeja, traça un cercle rere l'altre molt amunt sota el cel, llisca seguint el corrent d'aire i després s'hi enfronta, com si cosís amb aquell bec tan esmolat una puntada rere l'altra per reparar un estrip invisible entre les capes d'aire. I el príncep es converteix en aquell ocell, abaixa la mirada cap a aquesta franja de terra contra el vessant d'una muntanya, com una àliga, mira per damunt de l'espatlla de Déu el tràfec de la gent, aquesta concentració d'esforç, energia i intel·ligència, aquesta famosa acumulació de riquesa

i arquitectura extraordinàries, la rima romàntica amb els colors de les roques, el blanc enlluernador dels iots ben ordenats a baix al port; un Principat, pensa, sentint-se madur i savi, i nostàlgic pel vi, que és com una promesa eterna i sempre per complir. Just al mig, els contorns perfectament nítids, el circuit del Gran Premi. Un recorregut capritxós d'una buidor que no passa desapercebuda.

Agafa l'anell de casament de la seva dona entre els dits i expressa en silenci l'esperança que enguany no mori ningú, que no sigui com l'any passat. Amb l'altra mà s'acaricia el bigoti, i després es gira cap als seus convidats, però en pensaments és amb la Deedee.

Als tretze anys en Jack Preston feinejava al tractor del pagès Colin. Un Massey Ferguson vell, de principis dels anys trenta. Era al costat d'un dels magatzems enormes que hi havia perpendiculars a la carretera, alguns sense parets per mantenir seca la palla; n'hi havia sis a cada banda, de manera que la carretera feia l'efecte de ser un camí particular que travessava les terres del pagès Colin. Els darrers dos anys, en Jack Preston s'havia anat tornant un noi silenciós. Havia estat al costat de la seva mare mentre un home de l'exèrcit, amb la gorra sobre els botons lluent de l'uniforme, repetia paraula per paraula, amb la mirada clavada a l'interior de la casa per damunt dels seus caps, el que li havien manat dir.

El tractor estava condemnat a rovellar-se a poc a poc mentre el cobrien tot d'herbotes altes en un racó tranquil on els gats s'arreceraven del vent. El pagès i els seus mossos s'hi havien resignat, encara que no ho haurien admès de cap de les maneres. Cada granja en tenia algun: un tractor, un remolc, una escampadora

de fems que un dia deixa de fer-se servir, alguna cosa a què el temps es pot aferrar i manifestar-se en un entorn presoner del cicle de les estacions.

Després de l'escola, en Jack Preston corria cap a la granja. De vegades passaven dies sense que hi anés ningú més, i els magatzems alts i deserts li feien por; recitava un parenostre i es concentrava en la feina. Encara no sabia res de motors, no podia explicar com funcionaven. Feinejava. Desmuntava les peces d'una en una i les ordenava sobre una manta de cavall. Regirava els calaixos del taller del magatzem buscant recanvis per a les juntes desgastades. Rentava amb saliva i draps vells. Cada vegada s'atrevia a endinsar-s'hi més, memoritzava el camí cap al cor de la màquina i després tornava a muntar-ho tot, com si sortís caminant cap enrere de la cambra a la qual havia entrat.

Tres mesos més tard, el motor del Ferguson semblava nou. Que no funcionés, era secundari.

5

El foc encara no és foc i la gent espera. Treuen el cap per damunt de les flors dels balcons dels blocs de pisos més alts. Fumen, esperen, es recolzen en baranes de ferro forjat i miren cap avall, al bulevard d'Albert I i la tribuna plena de gom a gom que hi ha al costat de la graella de sortida. Homes amb camisa blanca seuen a les balustrades de pedra del revolt de l'església de Santa Devota que va cap a l'avinguda d'Ostende. A la pujada del Beau Rivage, prop del brogit de la font del davant del famós casino, al costat de Mirabeau i de la baixada cap al tirabuixó, a la sortida del túnel, a la xicana i als graons del revolt ràpid del Bureau de Tabac, al llarg del majestuós passeig del port i a les proes de iots incomputables, fins al revolt tancat cap a la dreta de Gasòmetre i el bulevard d'Albert I: tothom espera. Tothom estira el coll per veure els bòlids que d'aquí poc brunziran pels carrers de la ciutat, vuitanta voltes, com uns insectes amb el cos en forma de cigar entre quatre rodes altes.

6

A la tribuna de la graella de sortida, una dona es treu una càmera de fotos de la bossa. L'home que té a la dreta és barroer i té uns avantbraços tan gruixuts com una cuixa. Però el rellotge que duu al canell demostra que no s'ha perdut, que no s'ha assegut en aquesta tribuna per equivocació.

Ella es posa la bossa a la falda, vigilant de no tocar-lo. El fum del cigarret de l'home sura cap a l'altra banda. Assenyala els cotxes de la graella de sortida i parla molt fort amb l'home que té al costat, i quan ho fa deixa caure el braç pelut amb força sobre la cama amb un plaf, com per donar força a les seves paraules; les dues extremitats vibren.

La dona podria canviar de lloc amb el seu marit, l'home potser ni se n'adonaria, però malgrat tot, no gosa fer-ho, té por d'ofendre'l. Mira pel visor de la càmera per distreure's.

És italià, segur. Aquests cabells, la manera de fer. La dona pensa: tots els homes grassos tenen un deix infantil, per molt que la barba els creixi des dels ulls

fins a les profunditats de la camisa. Encara que fumin cigars i es passin el dia emetent aquells grunys recalci-trants. La mena d'home que s'enamora de dones que els fan de mare.

No ho pensa amb repulsió, si de cas amb una estranyesa física, intentant imaginar-se com deu anar la cosa entre els llençols. La sensació inesperada l'obliga a mantenir el rostre ocult darrere de la càmera.

El seu marit no sap què està pensant. Fa fotos. Ningú no sap què està pensant. És una dona que fa fotos, en una tribuna, al costat d'un home gras que sembla italià.

Ningú no sap com s'ha escampat la notícia, d'on ha sortit. Ja no se'n pot rastrejar l'origen, ha deixat de ser important tan bon punt s'ha esmentat el nom. Deedee. Tothom sap que és a Mònaco. Tothom en nota la presència. Deedee. La gent és conscient d'en què participa, aquest esdeveniment, tothom es prepara per a una tarda en què les coses extraordinàries semblen corrents. Una actriu jove que fa furor; és clar que és aquí. El seu nom va de boca en boca, uneix tothom amb tothom, un segon circuit.

Deedee.

Freda i refinada com el marbre dels passadissos pels quals la condueixen a la seva suite. La provocació a les comissures dels llavis, que no perden el lleu somriure ni quan abaixa la mirada devotament. Una noia de poble, molt creient, que ha anat creixent a poc a poc a l'ombra del nom amb què s'ha donat a conèixer. Un duet amb el *chansonnier* genial. L'aparició al Croisette de Cannes. Els cabells rossos, que li embelleixen la cara d'una manera impossible; totes les jovenetes volen el mateix pentinat i queden ridícules. Deedee. Els estudiants rebels de París la detesten i la desitgen.

En Jack Preston va estirar primer el batent esquerre de la porta, sempre l'esquerre primer, seguint la traça marcada cap al centre, i després el dret, i va passar el cademat per les anelles. El pagès Colin li havia proposat llogar el magatzem tirat de preu. Tenia disset anys i cobrava per la seva feina. Manteniment habitual, alguna reparació de tant en tant. Havia cavat una fossa, s'havia organitzat el banc de treball, els tractors del pagès i els cotxes dels homes del poble, gairebé tots Ford. Va passar el ganxo per les anelles i va tancar el cademat: el clic i després descarregar el pes del cademat, deixar-lo penjat en aquella porta que feia metres i metres d'altura, una cloenda solemne. L'últim sol tenyia de taronja el blat de moro, les orenetes piulaven i ell es va treure un cigarret del paquet que li sobresortia de la butxaca del pit de la granota. S'enorgullia de tenir les mans ennegrides, posava els dits com si no els pogués moure, com els dits d'una mà d'home. Però a l'església plegava les mans com un nen. Abans d'entrar al petit porxo de fusta, que sempre feia pudor

d'oli d'antracè, es va rentar la sola de les sabates a l'estrep de ferro i es va meravellar, com sempre, en veure el desgast de la pedra natural del llindar de la porta de l'església pel pas de tantes sabates, en constatar que una cosa que semblava impossible, era possible, al capdavant. Tenia disset anys, diners i cigarrets a la butxaca, i la clau del seu propi cadenat, i va inclinar el cap agraït i va pregar per la seva mare. Va tancar els ulls i va sentir la seva pròpia respiració. Va pregar per la seva estimada mare, que quatre mesos més tard se n'aniria de sobte al costat del Senyor, sense dolor, amb el cor fet miques.

I pel visor de la càmera de fotos la dona veu que l'home de la brillantina als cabells desenrotlla un tros de cinta adhesiva. Mentre un company l'observa amb la barbeta al pit, l'home, assegut a la gatzoneta entre la roda del davant i la del darrere d'aquest costat del Lotus, a la banda de la primera fila de la graella de sortida que queda de cara a la dona, estripa un tros de cinta amb les dents i l'enganxa a la carrosseria. L'home gras és el primer a reaccionar; la dona veu de reüll que l'avantbraç pelut abandona la cuixa de sobte, i just en el moment que entén que aquell braç que s'alça per assenyalar està directament relacionat amb la tira de cinta adhesiva negra que cobreix la part de dalt de la imatge que ocupa un lloc prominent de la carrosseria, sent el seu marit, sempre tan reservat, un home de negocis, un constructor amb contactes al món de la Fórmula 1, contactes dels quals ella no sap res en concret i sobre els quals mai no demana explicacions, els pactes tàcits que fan que un matrimoni rutlli, sent clarament el seu marit, un so que expressa

decepció, incredulitat, indignació davant de la insolència d'una cosa tan impensable, un so gairebé teatral, encara que no tan teatral, ni de bon tros, com el gest del braç de l'home gras d'aspecte italià. I encara pel visor de la càmera, observa la imatge del Lotus abans que una segona tira de cinta adhesiva la tapi del tot. És un mariner. Sí, no hi ha dubte. Un cara de mariner. La riallada de l'home gras obre un esvoranc en la serenitat distingida de la tribuna. Desaprovació per aquí i per allà, i sobretot alegria, protestes i alegria, la remor s'infla, l'home de la cinta adhesiva mira darrere seu, tímid, potser preocupat pel que està provocant. Un mariner pèl-roig, barbut, en un semiperfil aristocràtic envoltat per un salvavides i una corda, damunt del qual encara es pot llegir «Player's», i a sota, «Navy Cut». Barba panotxa, lletres vermelles. Una marca de cigarrets.

Se senten aplaudiments quan el príncep ocupa el seu lloc a la petita tribuna d'honor. El seu fill se li enfila a la falda de seguida; li queda un peu, un taló, enganxat entre les potes gruixudes de la cadira. El príncep alça una mà, breument, sense aixecar-la per damunt del cap, per agrair l'ovació i alhora per fer patent que avui l'important no és ell, ni la seva dona o els seus fills. Agafa el nen amb fermesa, això no pot ser, ja és massa gran per a aquestes coses, així que després d'alliberar-li el peu d'aquella postura incòmoda, li redreça l'americana blanca de lli amb posat paternal i li mana que s'assegui a la seva pròpia cadira.

Quan es doni el tret de sortida, el príncep i el seu cercle proper s'ocultaran darrere de la façana de vidre. Falten deu minuts per l'esclat dels cavalls de vapor. El príncep observa el terreny, fins allà on li arriba la vista, els privilegiats del *beau monde* passegen tranquil·lament entre els pilots que concedeixen una última entrevista, entre els bòlids i els mecànics, els caps d'equip i els fotògrafs de la premsa, per les franges

d'ombra que la filera d'arbres projecta sobre el passeig. Ni rastre de la Deedee, encara que segur que farà un passeig, amb escorta. És tan jove com era la seva dona quan es van conèixer. Li recorda a ella de jove, aquella fragilitat suprema. Ell la coneix, la Deedee. Després, quan hi parli, ha d'agafar-li les mans, no com un pare, sinó com un home més gran, franc, un home que no competeix amb altres, *hors concours*, capaç de seduir-la amb la mateixa naturalitat amb què ella pot seduir el seu Principat.

Dos dies abans del Gran Premi, en Jack Preston ajuda a descarregar el Lotus 49 del camió en un carreró lateral. No sap què pensar de la seva granota nova, i l'Alfie i en Jim en porten una d'igual i tampoc no ho saben. N'és conscient en cada moviment dels braços o les cames. Aquell vermell i daurat el fan sentir una mica com un pallasso. Però no se'n fa a la idea fins que el vehicle surt rodant de la caixa de càrrega. Primer apareixen els tubs d'escapament llargs del Ford Cosworth V8 de tres litres que tan bé coneix, una innovació que ara forma part de l'estructura del cotxe. Després veu la carrosseria, que ja no és com sempre, verda amb una franja groga que travessa el sostre i una altra que emmarca l'entrada d'aire del morro. En Jack i tots els que miren es queden muts. El cap d'equip, en Chapman, ha tingut una altra idea revolucionària. El cotxe és vermell i blanc, amb un acabat daurat al morro, i es veu que ara TEAM LOTUS es diu GOLD LEAF TEAM LOTUS, i a banda i banda de la carrosseria, a l'altura del seient del pilot, figura el conegut logotip de la

marca de cigarrets! Cigarrets? En un cotxe de Fórmula 1? Firestone, Esso, Dunlop, BP, és lògic, pensa en Jack, són fabricants d'oli, benzina i pneumàtics, però què hi pinta, aquí, una marca de cigarrets? Aquest embalatge ja no casa amb el contingut. I l'Alfie mira en Jack amb expressió divertida i incrèdula. Treballen per a un equip com no n'hi ha cap altre. Com s'ho ha fet, el seu cap, per convèncer Gold Leaf? I com ha gosat llençar per la borda d'aquesta manera els colors tradicionals de l'automobilisme? Un mariner en un cotxe de Fórmula 1?

És pura casualitat. La dona ja fa estona que té la càmera a les mans, de tant en tant mira pel visor i fa una fotografia. Però ara espera, el rodet gairebé se li ha acabat, calcula que li queda una sola foto. Vol esperar el moment just, però més endavant no recordarà haver fet aquesta foto. El combustible ja no és líquid, s'està transformant. La dona recordarà el cop de l'escalfor a la cara, un núvol invisible, el foc que encara no és foc. És una fotografia que no es pot fer a posta, l'esdeveniment s'ha immortalitzat a si mateix. La dona seu a la tribuna, al costat de l'home gras que sembla italià, i té la càmera a punt per fer una foto més, i llavors prem el botó sense adonar-se'n i fa, sense saber-ho, l'única foto que existeix d'aquest instant, una casualitat en una altra. No recorda haver premut el botó. L'escalfor a la cara, sí.